

EEN BUITENTERRARIUM

Ontwerp, plaatsing, constructie en beschrijving van een buitenverblijf voor het kweken van water- en andere slangen van noordelijke gebieden.

Udo Strathemann,

Stiftweg 23, D-32108 Bad Salzufen,

Duitsland.

■ SAMENVATTING

In dit artikel beschrijf ik het bepalen van de goede plaats voor en de constructie van een buitenverblijf voor het houden van verschillende noordelijke colubride slangen en waterslangen.

■ GEBRUIKTE MATERIALEN

Betonnen fundament, 80 cm diep, 14-16 cm dik. Glaspanelen 6-8 mm dik, gemonteerd in een U-profiel, vastgezet met stopverf, 80 cm hoog voor slangen van 1 m lengte, bovenkant met 7-10 cm brede glasstrips aan de binnenkant om ontsnappen te voorkomen. Plastic vijver. Een schuilplaats van 60x80x80 cm (lxbxh) voor de winterslaap, afgedekt met een asbestplaat en graszoden, in lagen opgevuld met kleine takken, bast, veenmos, bladaarde en stenen buizen, voorzien van een regenafvoer. Afgedekt met een visnet.

Factoren om rekening mee te houden: blootstelling aan de zon; bomen die in de toekomst te veel schaduw zouden kunnen geven; toegankelijkheid voor roofdieren als katten, ratten en vogels.

Gemakkelijke vervanging van de componenten.

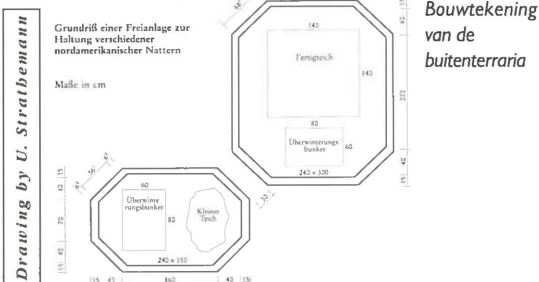
■ INLEIDING

Het houden van waterslangen en andere slangen in een terrarium geeft vaak problemen. Zelfs goed gedoseerde verschillende soorten microklimaten kunnen niet worden nagemaakt op een minimum oppervlak van een terrarium, evenmin als de zonnestraling met de beste terrariumtechniek kan worden nagemaakt. Dit is de reden dat het de voorkeur geniet slangen in een buitenverblijf te houden. Hoewel deze manier van slangen houden duidelijk is aan te raden, is er slechts zeer weinig literatuur over te vinden. Met dit verslag probeer ik hierin verandering te brengen.

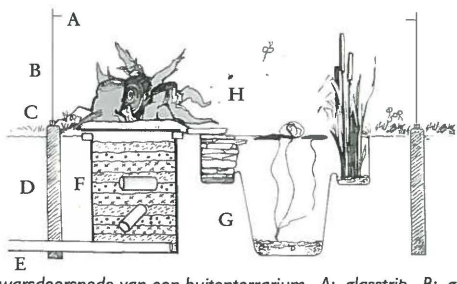
■ GESCHIEDENIS, ONTWERP, HET VINDEN VAN DE JUISTE PLAATS, CONSTRUCTIE EN UITLEG OVER HET BUITENVERBLIJF

Reptielen buitenshuis houden is beslist niets nieuws. In 1981 was ik in de gelegenheid bij de heer Heidt in Detmold, Duitsland, een betonnen buitenverblijf te bekijken. Daarin hield hij al gedurende enkele jaren wat inlandse amfibieën en reptielen. Een soortgelijk onderkomen heb ik datzelfde jaar gezien bij de heer G. Hallmann in Dortmund, Duitsland. Omdat ik behoorlijk onder de indruk was van de kwaliteit van dit verblijf (en omdat mijn speciale belangstelling uitging naar de Noord-Amerikaanse waterslangen, speciaal de *Thamnophis*- en *Nerodiasoorten*) begon ik in 1982 met de bouw van een buitenverblijf, gemaakt van synthetisch materiaal, voor mijn eigen slangen (Heidt, 1983; Strathemann, 1986; Strathemann, 1995). Omdat ik in 1989 moest verhuizen, moest ik dit verblijf jammer genoeg afbreken.

In 1991 bouwde ik twee nieuw ontwikkelde buitenverblijven op een betonnen fundering met daarboven

Drawing by U. Stratbemann

Dwarsdoorsnede van een buitenterrarium. A: glasstrip, B: glaswand, C: U-profiel, D: betonnen fundering, E: drainagesysteem, F: overwinteringsplaats, G: vijver, H: oever met beplanting een glasconstructie die ik hieronder beschrijf.

Er moeten een paar zeer basale en belangrijke dingen in ogenschouw worden genomen bij de bouw van een buitenverblijf. Ten eerste moeten uit de verschillende mogelijkheden de materialen goed gekozen worden: met gedeeltelijk glasvezel versterkte synthetische platen, glas, eterniet, betonplaat, hout, metaal, met metaal versterkt glas en dergelijke. Vanwege de architectuur van mijn tuin besloot ik een combinatie van glas en beton te gebruiken. Deze combinatie bleek duurzaam stabiel en was gemakkelijk in de tuinaanleg te integreren.

Het bepalen van de juiste plaats voor het verblijf was de volgende stap. Let wel, het verblijf moet een plaats hebben die de meeste tijd door de zon wordt beschenen. Vergeet niet de groei van dichtbijstaande bomen. Het is én moeilijk én duur om het verblijf later weer te verplaatsen. Kleine, schaduwrijke plaatsen voor de bewoners kun je in het verblijf met planten, kleine bomen, stenen en dergelijke aanbrengen.

Als de plaats eenmaal is bepaald, moet er nog meer planning worden verricht. Op de eerste plaats moeten de afmetingen en de vorm worden bepaald. Een schets biedt beslist hulp. Uit optische overwegingen besloot ik twee onregelmatige achthoeken te kiezen, onder een rechte hoek van elkaar staand, met 30 cm hoogteverschil en 30 cm tussenruimte. Ik betrok ook een kleine tuinvijver in mijn plannen. Deze was van synthetisch materiaal en had de afmetingen 1,4x1,4 m en was 80 cm diep. In het kleinere verblijf wilde ik een waterbak van 80x60 cm en 60 cm diep, gemaakt van

vijverfolie.

Behalve een waterbassin is ook een schuilplaats voor de winterslaap erg belangrijk. Naar mijn ervaring heeft deze zogenaamde 'ove' (Heidt 1983) tenminste een oppervlakte van 80x60 cm en een diepte van 80 cm nodig. Deze moet natuurlijk vorstvrij zijn. Afhankelijk van de grond is het absoluut essentieel dat er voor drainage wordt gezorgd in de winterschuilplaats om te voorkomen dat de slangen door hevige regenval verdrinken tijdens de winterslaap. In mijn buitenverblijven had ik de mogelijkheid de drainage direct aan te sluiten op de afvoer van de regenpijpen van mijn huis. De winterschuilplaats moet gevuld worden met kleine takken, schors, mos en bladeren in lagen van 8 tot 10 cm. Enkele stenen buizen kunnen worden toegevoegd. Als hij is gevuld moet je de winterschuilplaats afdekken met eternietplaten (die moeten wel stabiel zijn). De bovenkant kan worden afgedekt met graszoden. Het materiaal zal natuurlijk in de loop van de jaren gaan rotten. Toen ik de winterschuilplaats die gebruikt was van 1982 tot 1989 opende, ontdekte ik, dat de oppervlakte van het materiaal slechts 12 cm was gezakt.

Tussen haakjes, ik weet nooit of de slangen werkelijk de winter in de schuilplaats doorbrengen. Toen ik de vijver, gemaakt van synthetisch materiaal, verhuisde, merkte ik, dat verschillende *Nerodia sipedon sipedon* diep in de grond waren weggekropen in de ruimte tussen de wand van de vijver en de grond. Dat betekent, dat het mogelijk is dat de dieren hier de winter doorbrengen. Het is dan ook geen uitgemaakte zaak, dat

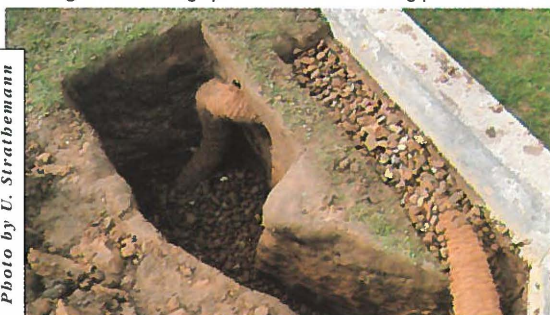

Photo by U. Stratbemann

De buitenterraria van de auteur na voltooiing

de dieren in de aangebrachte stenen pijpen overwintren.

Een zeer belangrijke factor om rekening mee te houden gedurende de planning is de hoogte en afmeting van de glazen afscheiding die natuurlijk afhankelijk is van de afmeting van de dieren. Volgens mijn ervaring is een maat van 70-80 cm goed voor dieren van 100-110 cm lengte. Zoals je kunt zien op het schema is deze afmeting gekozen voor het grote buitenverblijf. Door het feit dat het kleinere verblijf gebouwd werd voor de opfok van jonge dieren, was een hoogte van 50 cm voldoende.

De constructie aan de bovenkant krijgt aan de binnenkant een glazen afdekking, om te voorkomen dat de jonge slangen (indien je er enkele hebt in de nazomer) met hulp van regen en andere vochtigheid over de top kunnen kruipen als niets ze tegen houdt. Om zeker te zijn dat geen dieren kunnen uitbreken kunnen de genoemde maten in aanmerking worden genomen. Natuurlijk vereist de glasconstructie een stevige fundering. Voor dit doel gebruikte ik een betonnen onderstuk dat vorst- en muisvrij was en dat 80 cm diep in de grond zat. Als het buitenverblijf op vlakke grond wordt aangelegd, kan de betonconstructie gemakkelijk worden verborgen onder de bovenste centimeters grond. Het voordeel is, dat kleine onregelmatigheden gemakkelijk verborgen kunnen worden door een laag aarde. Bij een onregelmatige bodem (heuvelig, naar op- of aflopend) zal het betonnen fundament zichtbaar zijn. In dit geval is het aan te raden een bekisting te gebruik-

ken of een expert te raadplegen.

Later wordt op de ongeveer 14-16 cm brede betonbasis een U-profiel van aluminium of ander weerbestendig materiaal geschroefd. Het U-profiel moet de glasconstructie vasthouden. Ik geef er de voorkeur aan om de glaspanelen (die 6 tot 8 mm dik behoren te zijn) in stopverf in te zetten en niet in siliconenlijm, zodat ze makkelijker kunnen worden herplaatst als er kleine reparaties moeten worden verricht.

De verticale verbindingen aan de zijkant van de glasplaten lijm ik wel met siliconenkit aan elkaar, zoals gebruikelijk is bij aquaria en terraria.

Het buitenverblijf moet worden bedekt met een wijdmazig net, bijvoorbeeld een visnet. Zuignappen - die op de kop staan - kunnen worden bevestigd aan de bovenkant van het glas aan de buitenkant om het net vast te houden. Dunne houten stokken door de randen van het net en vastgehaakt in de zuignappen kunnen helpen het net egaal te spannen. Dit moet beslist als bescherming van de slangen tegen vogels en katten. Het beschreven buitenverblijf kwam bij mij gereed in het voorjaar van 1991. Ter decoratie en ook om de dieren wat schuilplaatsen te geven, heb ik wat steenplaten en boomschors aangebracht. Natuurlijk groeiend gras en kruiden doen dienst als beplanting. Alleen de vijver van 1,4x1,4 meter heb ik beplant met *Pontederia cordata* en een *Iris pseudacorus*. De vijver in het tweede buitenverblijf kreeg een plantenbakje met *Eleocharis palustris*.

■ LITERATUUR

- Heidt, H.B. (1983). *Terrarienbau und Gestaltung*, Sauria, Berlin, 6(4): 25-34.
- Strathemann, U. (1986). *Erfahrungen mit Thamnophis butleri während ganzjähriger Freilandhaltung*, Sauria, Berlin, 8(1): 5-6.
- Strathemann, U. (1995). *Freilandhaltung nordamerikanischer Wassernattern der Gattung Thamnophis und Nerodia*, Sauria, Berlin, 17(1): 31-34.

Vertaling uit het Engels door Jan van Duinen.